

DATOS IDENTIFICATIVOS

Ética e deontoloxía profesional

Materia	Ética e deontoloxía profesional			
Código	P02G110V01902			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Caruncho Michinel, María Cristina			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina			
Correo-e	caruncho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Ética e deontoloxía profesional tenta ofrecer aos alumnos e alumnas os elementos instrumentais e conceptuais básicos para o achegamento á Ética. Proporcionarlle aos alumnos e alumnas os conceptos fundamentais para a comprensión de textos relacionados coa Ética. Analizar, sintetizar e valorar criticamente as diferentes teorías da Ética propostas no programa e a posibilidade de aplicalas á realidade actual da sociedade e do ámbito educativo. Motivar ao alumnado sobre a importancia que a formación ética pode desempeñar no seu traballo profesional e na formación da súa personalidade.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor

B21 Motivación pola calidade

B22 Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
A1.- Coñecer os desenvolvementos da psicoloxía evolutiva da infancia nos períodos de 0-3 e 0-6. Saber promover a adquisición de hábitos en relación coa autonomía, a liberdade, a aceptación das normas e dos lindes.	A1	A5
Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.	A3 A4	
Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan a educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostible.	A3 A4 A7 A12	B1 B14
Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as creencias e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.		B12 B13 B19
Capacidade de analizar e sistematizar a información, e administrar e ser responsable do seu propio traballo.		B1 B6 B13 B14 B15
Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.		B1 B6 B8 B15
Habilidade básica para defender en público as súas opinións		B3 B17 B18 B20
Saber distinguir moral e ética, e coñecer os rasgos formais básicos do discurso ético. Coñecer os desafíos máis destacados plantexados á ética como proposta normativa universalizable e as principais directrices metodolóxicas seguidas na resolución de controversias morais. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, as dificultades de xustificación de determinados principios morais, así como as claves para entender e valorar destacadas propostas éticas de resolución de conflitos morais que preocupan á sociedade do noso tempo.		B1 B6 B7 B13 B15
Capacidade para recoñecer e analizar criticamente argumentos éticos de nivel básico e para recoñecer as cuestións esenciais que subxacen ás controversias morais que persisten nas nosas sociedades.		B1 B13 B14
Capacidade para afrontar autonomamente os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto para a súa propia forma de pensar.		B13 B14 B21 B22
Capacidade para recoñecer a relevancia e utilidade social da ética e de recoñecer as constantes implicacións éticas que ten a práctica educativa e tomar conciencia das mesmas.	A12	B14 B21
Capacidade de consolidar unha identidade docente ética, comprometida coa súa rresponsabilidade social no contexto educativo.	A11 A12	B14 B21
Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos vinculados á tarefa educativa.	A3 A4 A11	B7 B9 B14 B18
Contribuir á reflexión sobre a autonomía profesional do mestre.	A11 A12	B13 B14 B21
Contribuir á promoción das melloras prácticas da profesión educativa.	A11	B14 B21

Contidos

Tema	
I.- Introducción: a formación moral e o ámbito educativo.	1.- Introducción ás teorías do desenvolvemento moral. 2.- Modelos de educación moral.
II.- Ética e moral: aproximación conceptual.	3.- A moral: bases socio-antropolóxicas da moral. 4.- A Ética: teorías e problemas de fundamentación.
III.- Razóns éticas, razóns para a Ética.	5.- A Ética e os seus lindes. 6.- Deontoloxismo vs. Teleoloxismo. Teorías éticas contemporáneas.

IV.- A Ética Aplicada	7.- Introducción ás Éticas aplicadas. 8.- Principios morais e casos prácticos.
V.- Ética, educación e Dereitos Humanos.	9.- Ética da diferenza. 10.- Ética e democracia. 11.- A xustiza: ética, cidadanía e desenvolvemento.
VI.- Ética e deontoloxía profesional.	12.- Deontoloxía profesional e ámbito educativo. 13.- Transformacións socioculturais e formación ético-moral: actitudes fronte a fenómenos como a discriminación, educación e xénero, etc..

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	5	25	30
Estudos/actividades previos	0	20	20
Sesión maxistral	45	0	45
Titoría en grupo	8	0	8
Traballos tutelados	5	25	30
Estudo de casos/análises de situacións	5	10	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Presentación e exposicións dos traballos desenvolvidos individualmente e/ou en grupos
Estudos/actividades previos	Repaso e estudo das nocións introducidas nas sesións teóricas e seminarios. Lectura e recensión crítica de materiais propostos para a aprendizaxe
Sesión maxistral	Método expositivo. Lección maxistral dos contidos teóricos da materia.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumno/a no proceso de aprendizaxe, e apoio na elaboración dos traballos individuais e/ou en grupo.
Traballos tutelados	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario titorizados polo profesor/a.
Estudo de casos/análises de situacións	Plantexamento e resolución de supostos prácticos que, individualmente e/ou en grupo, deberá desenvolver o alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Tutorías: en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.
Titoría en grupo	Tutorías: en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición de traballos elaborados individualmente e/ou en grupo	30
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo, análise e debate sobre casos prácticos vencellados ao temario da materia	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame da materia.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

As cualificacións obtidas nos apartados de "Estudo de casos e análise de situacións" e "Presentacións/exposicións" dos traballos manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño que non superen a proba do exame.

Bibliografía. Fontes de información

ARENAS-DOLZ, F. & GALLEGOS SALAZAR, D. (Eds):, **El ciudadano democrático. Reflexiones éticas para una educación intercultural**, 2009,
BLACKBURN, P.:, **La Ética. Fundamentos y problemas contemporáneos**, 2006,
APEL, Karl-Otto, **La globalización y una ética de la responsabilidad**, 2007,
CASADO, A.:, **Bioética para legos. Una introducción a la ética asistencial.**, 2008,
COBO SUERO, J. M.:, **Ética profesional en Ciencias Humanas y Sociales.**, 2001,

CORTINA, A. & GARCIA MARZÁ, D. (Eds):, **Razón pública y éticas aplicadas**, 2003,
ESCRIBAR WICKS, A.:, "**La Ética Aplicada, sus condiciones de posibilidad y exigencias a las que responde**", en **REVISTA DE FILOSOFÍA**, 2004,
ETXEBERRIA, X.:, **Ética de la diferencia**, 1997,
ETXEBERRIA, X.:, **Temas básicos de Ética**, 2005,
GÓMEZ, C. & MUGUERZA, J. (Eds):, **La aventura de la modernidad: paradigmas, fronteras y problemas de la ética**, 2007,
GÓMEZ-HERAS, J. M. G^a:, **Teorías de la moralidad. Introducción a la ética comparada**, 2003,
GÓMEZ-HERAS, J. M. G^a (Ed.):, **Ética del medio ambiente**, 1997,
GORDILLO, Mª Victoria:, **Desarrollo moral y educación.**, 1992,
GUISÁN, Esperanza:, **Introducción a la Ética**, 1995,
IBARRA, A. & OLIVÉ (Eds):, **Cuestiones éticas en ciencia y en tecnología en el siglo XXI.**, 2003,
JONAS, H.:, **El principio de responsabilidad. Ensayo de una ética para la civilización tecnológica.**, 2004,
KOHLEBERG, L. POWER & HIGGINS, A.:, **La educación moral según Kohlberg.**, 2008,
LIPOVETSKI, G.:, **Metamorfosis de la cultura liberal.**, 2003,
LÓPEZ DE LA VIEJA, Mª Teresa:, **Principios morales y casos prácticos.**, 2000,
LÓPEZ DE LA VIEJA, Mª Teresa:, **Bioética y ciudadanía. Nuevas fronteras de la ética.**, 2008,
MORATALLA, A. Domingo:, **ética para educadores.**, 2008,
MARZANO, M.:, **Qué es la Ética Aplicada?.**, 2009,
PÉREZ-DELGADO, E. & GARCÍA ROS, R. (Comps.):, **La psicología del desarrollo moral.**, 1991,
PEÑA, L. AUSIN, T. & DIEGO, O. (eds.):, **Ética y servicio público.**, 2010,
PIAGET, J.:, **El criterio moral en el niño.**, 1987,
PIEPER, A.:, **Ética y moral. Una introducción a la filosofía práctica.**, 1991,
RODRÍGUEZ PALOP, Mª Eugenia:, **Claves para entender los nuevos Derechos Humanos**, 2011,
RUBIO CARRACEDO, J.:, **Educación moral, postmodernidad y democracia.**, 1996,
RUBIO CARRACEDO, J.:, **Ética del Siglo XXI.**, 2009,
SANABRIA, J. R.:, **Ética**, 1995,
SÁNCHEZ VÁZQUEZ, A.:, **Ética**, 1969,
SINGER, P. (Eds):, **Compendio de Ética**, 1995,
URIZ PAMAN, Mª Jesús:, **Ética Social Contemporánea.**, 2000,
FERRETE SARRIA, Carmen:, **Ética ecológica como ética aplicada. Educación cívica y responsabilidad ecológica.**, 2010,
HUNT, Lynn, **La invención de los Derechos Humanos.**, 2009,

Recomendacións

Outros comentarios

As cualificacións obtidas nos apartados de ""Estudo de casos e análise de situacións"" e ""Presentacións/exposicións"" dos traballos manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño non superen a proba de resposta longa e de desenvolvemento.
